

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDACTIE

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg;
Ds. A. van Heteren, Werkendam; Ds. L.W. van der
Meij, Alphen a/d Rijn; Ds. D. Slagboom, Doornspijk;
Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra,
Zeist; Ds. P. van Zonneveld, 's-Gravenhage-Scheve-
ningen; A. Beukers, Alphen a/d Rijn en Joh. van der
Lee, Alphen a/d Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837 - 1357

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d
Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de
administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen
a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10.- per jaar. Abonnementsprijs
voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

”Keert weder, gij afkerige kinderen! Ik zal uw afkeringen genezen. Zie, hier zijn wij, wij komen tot U, want Gij zijt de HEERE, onze God!”

: 22.

Hoe duidelijk tekent de Heilige Schrift ons de Heere, Die, naar Hij Zelf betuigt, Zijn handen uitbreidt, de gansen dag tot een wederstrevig volk, een volk dat wandelt op een weg die niet goed is, naar hun eigen gedachten. (Jes. 65 : 2).

Ook Jeremia 3 toont ons duidelijk de aard van het verbondsvolk. Maar ook wordt ons de goedertierenheid des Heeren getoond. Die goedertierenheid komt juist tegen de zwarte achtergrond van de zonde zo heerlijk openbaar. Ook in de bovengenoemde tekstwoorden. Het volk wordt genoemd: afkerig. De wil is verdorven. Het volk wandelt in grote dwaasheid naar het goedgevoelen van hun boos hart. Hierin wordt ons beeld getekend. Een mens is altijd al hetzelfde geweest. Door Adams val is de verdorvenheid tot alle mensen doorgegaan. En zoals de profeet Jeremia het volk door middel van de prediking hun boosheid moest voorhouden, zo moet de Heere het vandaag de dag nóg doen. Door Woord en Geest opent Hij blinde zielen. Mensen gaan zien hoe boos, hoe verdorven zij zijn.

Zijn ook uw ogen in beginsel reeds daarvoor geopend? Dan komt er berouw. Inkeer tot onszelf. Dan wordt er gewezen en smeking gehoord, zie vers 21. Heeft de hemel het van u reeds mogen horen? Denk aan de bekende gelijkenis van de verloren zoon. De vader zag zijn zoon van verre. Heeft Hij u reeds van verre gezien, door schuldbesef getroffen en verslagen? Hoort Zijn welmenende lokstem, o zondaar! Vrees niet, als gij vanwege uw schuld niet durft te naderen. Vrees niet, als gij het wederom verdorven hebt. Wanneer hebt u het eigenlijk wél eens goed gedaan? Vrees niet, maar keer weder!

Het komt uit Gods eigen mond. Welk een wonder van genade. Het is God tegen Wie wij gezondigd hebben. Welnu, déze God, roept tot zondaren: keert weder. U hebt niets mede te nemen dan uw schuld. U mag alles achterlaten, dan alleen uw kwaal. **”Alleenlijk ken uw ongerechtigheid, dat gij tegen de HEERE, uw God, hebt overtreden! (vers 13a). U mag komen zoals u bent. Maar u kunt niet blijven zoals u bent. U moet van uw afkeringen genezen worden.**

Een zondaar meent dat hij zich eerst moet opknappen om tot de Heere te kunnen naderen. Maar dat is alleen zo als u bij de koningin op bezoek gaat. Past u zich dan alstublieft een beetje aan, aan die koninklijke sfeer. Maar bij de Koning der koningen kunt u zich niets anders voordoen als dat u werkelijk bent. Hij ziet door de buitenkant heen uw verdorven hart.

Maar: Hij zal uw zondekwaal genezen. U moet veranderd worden. De zondekwaal is dodelijk. Het is bovendien een kwaal, waar u zelf schuldig aan bent. Het is niet zo, dat u er niets aan kunt doen, dat u zo bent. Het is een grote zonde.

Wat is het middel in de goddelijke apotheek tegen de kwaal der zonde? Dat is het dierbaar bloed van Christus. God moet de zonde straf-

fen. U kunt voor Hem niet bestaan, afkerig kind! Maar God heeft, eer Hij de zonde ongestraft liet blijven, die gestraft aan Zijn Eigen lieve Zoon! Voor afkerige kinderen, die hun afkerigheid mogen kennen, is er vergeving in het bloed van Christus. Wat een zegen, als een verloren zoon wenend in de armen van zijn vader ligt, en de bewijzen van diens liefde mag smaken. Wat een zegen, als een verloren mens door Woord en Geest vertroost mag worden, vertroost mag worden om en in Christus, het Lam Gods.

Wie met ogen des geloofs op dat bloed mag zien, zal ondervinden, dat dit bloed niet slechts verzoent, maar het verandert, het vernieuwt, het heiligt ook. Je gaat er door veranderen. Er komt een liefdesbetrekking op de Heere Jezus. En waar die liefdeband met Hem mag functioneren, daar ben ik de zonde een ogenblik de baas.

Ja, de zonde gaat mij de dood worden. Ik ga de zonde afsterven. Zo geneest de Heere de Zijnen van de dodelijke zondekwaal. Hoe kleeft onze ziel nog aan het stof. Hoe hebben wij naar ons bestaan de zonde nog lief. Hoe moeten de kastijdingen Gods kind op zijn plaats brengen en houden. Dan komt de hemelse Geneesheer er in ons leven aan te pas met wellicht een bittere pil ter genezing. Een zieke ontvangt nog wel eens een injectie. Het operatiemes moet er wel eens in. Maar het is alles tot ons bestwil. We gaan de genezing liefkrijgen. We gaan er naar verlangen om "beter" te zijn. Zoals een ziekenhuispatiënt er naar verlangt om naar huis te mogen, zo gaan Gods kinderen ook verlangen naar "Huis". Daar waar geen inwoner meer zal zeggen: Ik ben ziek. Hier in beginsel komen zij aan, door het goddelijk licht geleid: Zie, hier zijn wij, wij komen tot U, want Gij zijt de HEERE onze God. De HEERE, de trouwe Verbondsgod. God in Christus, de gehoorzame Knecht des HEEREN. Die het Vaderhuis verliet om de weg te banen naar datzelfde Vaderhuis voor verloren zonen en dochteren. O, wat dunkt u van deze Christus?

K. Hoefnagel.

Van de administratie

In de afgelopen periode ontvingen we f 240.- aan giften en konden we 6 nieuwe abonnees inboeken. De opbrengst van de ontmoetingsdag, kollekten, giften en kofiegeld bedroeg f 9804,40. Voor dit alles weer heel hartelijk dank.

In de kollekte op de ontmoetingsdag was bij een gift van f 100.- een briefje gevoegd, waarop stond dat dit bedrag tevens voor betaling van het abonnementsgeld was, als hij of zij dit nog niet betaald zou hebben. Er stond echter geen naam op het briefje, zodat ik niet kan nagaan of het abonnement al of niet betaald is. Zou de betreffende persoon mij dit alsnog willen berichten? De bladen bestemd voor mevrouw M. van Gelder-de Jong, Nudenoord 236, 3079 ZM Rotterdam en voor mevrouw W. van Veen-Post, Oranje Nassaustraat 12, 3155 VJ Maasland, kregen we retour met de aantekening vertrokken of verhuisd. Wie kan ons aan de nieuwe adressen helpen? Bij voorbaat dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

1. Ds. M.C. Tanis. H.M. de Koningin heeft onze vriend benoemd tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Dat doet ons goed. Hij neemt een belangrijke plaats in ons kerkelijke

leven in. We behoeven daarover niet uit te weiden. Dit is bekend genoeg. Hij maakt ook al vele jaren deel uit van het bestuur, tevens commissie van redactie van Bewaar het Pand. We willen namens ons allen hem van harte gelukwensen met deze koninklijke onderscheiding. De Heere vervult ook in zijn leven: Ik zal genade en ere geven. De Heere moge hem ook verder zegenen en tot zegen stellen, vele jaren lang.

2. J. van der Lee. Onze broeder Van der Lee hoopt D.V. op 4 mei a.s. de leeftijd van 90 jaar te bereiken. Hij is van het begin af aan Bewaar het Pand verbonden en heeft jarenlang met br. Beukers de administratie verzorgd. Hij leeft nog altijd van harte met ons mee. We willen hem op deze wijze namens alle bestuursleden/commissieleden en abonnees van harte feliciteren en toewensen dat de Heere ook in zijn leven vervult, wat we lezen in Psalm 92 : 15 en 16: In de grijze ouderdom zullen zij nog vruchten dragen; zij zullen vet en groen zijn, om te verkondigen, dat de HEERE recht is; Hij is mijn Rotssteen en in Hem is geen onrecht. Wil men hem persoonlijk een felicitatie zenden dan is dat mogelijk. Het adres is: J. van der Lee, bejaardencentrum "Rijnzate", postbus 694, 2400 AR Alphen aan den Rijn.

3. Ontmoetingsdag te Kampen. D.V. zal deze worden gehouden op zaterdag 25 augustus a.s. We kunnen nog niet mededelen, wie er op die dag hopen te spreken. Dat kan pas over vier weken worden medegedeeld. Maar men kan wel nu al deze dag noteren!

4. School voor Dundas en Hamilton. Dezer dagen ontvingen wij bij een bezoek buiten eigen gemeente een gift van f 100.- voor deze school. Dat doet ons als altijd goed. Hartelijk dank.

B.

Ontmoetingsdag te Sliedrecht-centrum op 21 april 1990

Het zag er in de natuur naar uit, dat het een sombere dag zou worden. De vorige dag was het koud en regenachtig. Maar zaterdagmorgen scheen de zon en het is de hele dag mooi weer gebleven. De Heere maakte het in dit opzicht wel en we mogen wel zeggen dat de Heere ook in ander opzicht een goede dag geschonken heeft. Het was een echte ontmoetingsdag. Het gaat niet alleen om het samenzijn in Gods huis om te luisteren naar wat in overeenstemming met Gods Woord wordt gesproken door hen die daarvoor aangezocht zijn en zich beschikbaar hebben gesteld, maar ook om het ontmoeten van elkaar als vrienden om banden te leggen en te versterken.

De opkomst was niet zo groot als we gehoopt hadden. Er zijn allerlei factoren die de opkomst beïnvloeden. Hoevelen zijn er niet heengegaan de weg van alle vlees sinds we een jaar tevoren in Sliedrecht samenkamen! Ook uit eigen gemeente waren trouwe bezoekers niet meer in het land der levenden. En er zijn ook andere oorzaken te noemen waardoor men niet in de gelegenheid is te komen hoe graag men dat ook zou willen. Sommigen gaven me een ruime gift voor de ontmoetingsdag mee! En uit de opbrengst van de collecte bleek duidelijk dat men achter het doel van Bewaar het Pand

staat. Er kunnen ook nog andere factoren zijn die van invloed zijn op de opkomst, maar dat laten we verder rusten. Dat er in de middagsamenkomst belangrijk meer bezoekers waren dan in de morgensamenkomst is bemoedigend.

Naar we vernamen moesten de bezoekers met de trein even wachten op het busje dat hen zou afhalen, maar het is toch alles nog goed gekomen.

Om half elf werd de morgensamenkomst geopend. Voor die tijd hadden we al velen ontmoet en begroet en kunnen constateren, dat er bezoekers waren uit grote delen van het land en dat er ook nog Belgen waren.

Bij de aanvang werd gezamenlijk gezongen Ps. 70 : 1, 2 en 3. We lazen Markus 16 : 9-18 en gingen voor in gebed. Daarna heetten we allen van harte welkom.

Samengevat spraken we daarna het volgende. Het gelezen Schriftgedeelte gaat over verschijningen van de Heere Jezus na Zijn opstanding. Ook in de andere evangeliën lezen we daarvan. Op de voorgrond staan de verschijningen aan Maria Magdalena en vele anderen. Ze hadden veel met elkaar gemeen aan wie de Opgestane Zich openbaarde. Hij had hen allen getrokken, onderwezen en geleid en alles voor hen volbracht. Hij zou tot allen komen om hun droefheid tot blijdschap te maken. Hij vervulde Zijn Woord op Zijn tijd en wijze. Nu zijn ze alle strijd te boven en eeuwig thuis.

Er zijn toch ook grote verschillen onder hen. Maria weende alleen bij het graf, andere vrouwen waren bij elkaar gebleven. Thomas was een eenzame, de Emmaüsgangers waren ook een paar aparte discipelen. De anderen zaten achter gesloten deuren. De Heere vergat er niet een. Bij alle onderscheid was er een eenheid in Hem.

We kunnen hier gekomen zijn met een onbekeerd hart, maar we zijn onder het Woord. De Heere moge het samenzijn voor hen allen tot zegen stellen. Onder Gods kinderen is er een grote verscheidenheid in licht en leiding enz. en we nemen aan dat dit ook hier het geval is. Maar er is toch een eenheid door en in Hem Die dood geweest is en leeft tot in alle eeuwigheid. De Heere kan het alles welmaken, zodat ervaren mag worden wat we gezongen hebben: Uw komst is het die mijn heil volmaakt.

We zingen samen Ps. 97 : 6 en 7.

Ds. M. Vlietstra van Zeist leest Jesaja 4 : 25-31. Hij spreekt over *de levende hoop*. Hij zorgde voor een samenvatting op papier, die in dit blad is opgenomen.

We zingen Ps. 42 : 3 en 5. Intussen wordt er gecollecteerd. Daarna gaat ds. Vlietstra voor in dankgebed en gebed voor de maaltijd. We zingen nog Ps. 130 : 3 en 4.

De pauze is aangebroken. We hoorden van zegen die er gevallen was. Verder gaan we aan de pauze voorbij.

Om twee uur begon de middagsamenkomst, die geopend werd door ds. K. Hoefnagel, die nu nog te Nieuwpoort staat, maar binnenkort naar Dundas, Ontario, Canada, hoopt te vertrekken. Op zijn verzoek zongen we Ps. 147 : 1 en 2. Hij las Jeremia 3 : 12 tot einde, ging voor in gebed en sprak over Jeremia 3 : 22, wat men als meditatie in dit nummer kan aantreffen.

Onder het gemeenschappelijk zingen van Ps. 103 : 2 beklom ds. H.C. van der Ent van Elburg de kansel. Hij las 1 Corinthen 15 : 17-26 en sprak over vs. 22. Ook ds. Van der Ent zorgde voor een samenvatting, die in dit nummer is opgenomen. Hij liet aan het einde van zijn toespraak zingen Ps. 73 : 10, 13 en 14 en intussen werd er weer een collecte gehouden, die ds. Van der Ent hartelijk had aanbevolen.

Toen was er voor ds. M.C. Tanis van Slie-drecht-centrum gelegenheid om een slotwoord te spreken. We willen dat in het kort als volgt samenvatten.

Zijn er nog verontrusten? Wel over de gang in eigen land: er is normloosheid, wetteloosheid enz., en over eigen kerkelijk leven: er is een geest van zelfvoldaanheid, we hebben de kerk, het Woord van God, het verbond, of: de beloften. Of: we zijn voor de waarheid van 1834 en 1892. We houden vast aan het oude. We hebben het. We zijn gearriveerd, bekeerd, of: we zijn onbekeerd, of: we hebben een stille hoop dat er wat zal gebeuren. We

kunnen gerust doorslapen, want de Heere houdt Zijn kerk wel in stand. De verkiezing van God is onveranderlijk. Verandering moet God geven. Is dit te somber getekend?

We hebben Pasen gehad en de zeven lijdensweken. Straks is het Hemelvaart en Pinksteren. Dat zijn heilsfeiten. Als we denken aan het wezenlijke van de heilsfeiten en we toetsen de prediking, de huisbezoeken enz. dan voldoen ze niet aan wat God in de heilsfeiten heeft vastgelegd. De heilsfeiten behoren voor velen tot het verleden. Hoe staan wij daartegenover? We komen niet verder dan tot aan Christus, maar niet wordt getekend het leven uit Christus, de ambtelijke bediening van Christus als Profeet, Priester en Koning, het Vaderschap enz.

Het zijn zaken waarvan we wel weten, maar we kunnen het zo gemakkelijk uithouden bij ons eigen geestelijk leven. Als dat aan de orde komt, kunnen we tevreden zijn. We zeggen dan: het andere moet de Heilige Geest doen. Dat moet verontrusten. Er is Bijbelse kennis van God, van Christus en van de Heilige Geest. Het Woord spreekt van de Drieënige God. We mogen het Oude Testament niet afschrijven, maar we moeten oog krijgen voor de openbaring in het Nieuwe Testament. Het is geen schande wanneer we voor God komen met de belijdenis: wat hebben we toch weinig Godskennis, wil U ons onderwijzen, wat Christus in het Hogepriesterlijk gebed heeft gezegd: En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige, waarachtige God, en Jezus Christus, Die Gij gezonden hebt.

Daarover hebben we ons te bezinnen. We moeten leven bij wat Christus op de dag van Zijn opstanding gedaan heeft: de Schriften geopend. Wat was de vrucht groot.

De hand des Heeren is niet verkort. De Heere treedt niet terug voor het tijdsbeeld. Hij ging in het verleden door. Het werd Pinksteren. Er werd gereageerd met: dronkemanstaal. Maar de Heere werkte. Hij gaat ook nu door.

We moeten zien het heilswonder dat de Heere Zijn Woord gebruiken wil. Het onderzoeken van Zijn Woord kan ook onder bid-dend opzien tot de Heere wonderen doen.

Het is een geweldige tijd, ook voor jongeren. Dat ouderen hen mogen leiden, steunen en onderwijzen. Er mag verontrusting zijn, maar er moet worden begeerd, naar worden gestaan dat de Heere werkt. Het is Pasen geweest en daarop is gevolgd de uitstorting van de Heilige Geest. De gevolgen blijven. Deze woorden mogen almeer vervuld worden: de genade van de Heere Jezus Christus, de liefde Gods des Vaders en de troostvolle gemeenschap van de Heilige Geest zij met u allen.

Ds. Tanis gaat voor in dankgebed. We zingen Ps. 17 : 3 en 4. Ds. Tanis wenst allen een behouden thuiskomst toe. De middagsamenkomst is nu ook ten einde en daarmee de ontmoetingsdag.

We mogen terugzien op een dag waarop de Heere het welgemaakt heeft. De boekhandelaar verkocht heel wat boeken. Hij heeft een bedrag van f 350.- afgedragen aan de zendingscommissie, die er dus ook nog goed mee is.

We willen tenslotte de kerkeraad van Slie-drecht-centrum hartelijk danken voor de beschikbaarstelling van het kerkgebouw. Een woord van dank aan de koster, de organist en alle andere medewerk(st)ers is ook op zijn plaats.

B.

De levende hoop

Hoop doet leven! Nietwaar, zo zeggen we dat. En dat is toch terecht. Wat is een leven zonder hoop? Als we jong zijn hopen we dat we oud mogen worden. Wie ziek is, hoopt op beterschap. Wie voor een examen staat, hoopt op een goede uitslag. En zo zou ik nog wel even kunnen doorgaan. We hopen toch allemaal? En we hopen op allerlei dingen en zaken. En we hopen toch ook nog, dat we straks in de hemel mogen komen?

En hoop doet toch leven? Het houdt de spanning erin. Wat is een leven, waarin niets meer gehoopt wordt? Wanneer naar niets meer wordt uitgezien? Dat is toch een uitgeblust leven? Wie nergens meer op hoopt, leeft die eigenlijk nog wel?

Hoop doet leven! Ja, en toch: wanneer we dat zo zeggen, wat bedoelen we dan met hoop? En wat bedoelen we dan met leven? Bedoelen we dan de bijbelse hoop en het ware leven? Wanneer de apostel Paulus in Efeze 2 zicht richt tot de gelovigen uit de heidenen, dan schrijft hij: "en u heeft Hij (dat is God) mede levend gemaakt, daar gij dood waart door de misdaden en de zonden." En in vers 12: "dat gij in die tijd (toen ze nog heiden waren) waart zonder Christus, vervreemd van het burgerschap Israëls, vreemdelingen van de verbonden der belofte, *geen hoop hebbende*, en zonder God in de wereld.

Geen hoop en zonder God! Zonder God en daarom zonder hoop! Mensen zonder God zijn dus mensen zonder hoop.

Natuurlijk hadden de gelovigen in Efeze voor hun bekering ook wel zo hun eigen hoop. Zoals wij allen van nature ook wel onze eigen hoop hebben. Maar wanneer wij zeggen, dat wij op iets hopen, dan bedoelen wij daarmee doorgaans, dat wij het niet zeker weten.

Ik ben jong, en ik weet niet of ik oud word, maar ik hoop van wel!

Ik ben ziek, en ik hoop dat ik beter mag worden, maar ik weet het niet!

Ik moet examen doen, maar ik weet niet of ik zal slagen. Ik hoop het!

En ja: ik hoop eenmaal zalig te sterven, maar weten doe ik het niet!

Wanneer in een rouw-advertentie gezegd wordt, dat iemand is heengegaan in de hope des eeuwigen levens, zou er dan dikwijls ook dat element van onzekerheid niet inliggen? Wij hopen, dat hij of zij goed aangeland is, maar er blijven toch nog wel vragen. En natuurlijk: dat kan. En als er tekenen waren, die wezen op de vreze Gods, dan hopen wij, ook vanuit de gunning, het beste. Ook al was de overledene in de toeëigening van het heil in Christus nog niet zo ver gevorderd.

Maar wanneer de apostel Paulus in zijn brief aan Titus spreekt over de hoop des eeuwigen levens, dan ligt er geen enkel element van onzekerheid in. Hoor maar wat hij dan schrijft in hoofdstuk 1 : 2: "in de hoop des eeuwigen levens, welke God, Die niet liegen kan, beloofd heeft, voor de tijden der eeuwen, maar geopenbaard heeft te Zijner tijd, enz". Paulus hoopt, omdat God, *Die niet liegen kan*, het beloofd heeft.

Zij hoop heeft grond, een vaste grond. Ze is gegrond op het betrouwbare Woord van de betrouwbare God, Die niet liegen kan.

Er is dan ook een allerinnigst verband tussen bijbels *geloven* en bijbels *hopen*.

In ons dagelijks spraakgebruik is er ook verband tussen geloven en hopen. Evenals ons hopen heeft ook ons geloven die onzekerheid in zich: ik weet het niet zeker, maar ik geloof het wel.

Maar het bijbels geloven betekent zekerheid, zeker weten! Een waar geloof is een stellige kennis van God en van Zijn beloften, ons in het evangelie geopenbaard, en een vast vertrouwen, dat mij al mijn zonden om Christus' wil vergeven zijn. Zeker, de ware gelovige kent zijn aanvechtingen en zijn twijfel. Maar als hij het geloof mag beoefenen, wanneer hij in het geloof staat, dan weet hij het, dan heeft hij zekerheid. Welnu, zo is het ook met de ware hoop.

Geloof en hoop zijn dan ook onlosmakelijk met elkaar verbonden. In wezen zijn zij hetzelfde. Beide zijn ze gefundeerd in het Woord van God, in Zijn onbedriegelijke beloften, die in Christus "ja en amen" zijn.

Hopen is geloven, maar dan gericht op de toekomst. Het geloof nu is een vaste grond der dingen, die men *hoopt*, en een bewijs der zaken, die men niet ziet.

Het geloof is het fundament waarop hoop rust. Het geloof is de moeder der hoop, het baart hoop. Het geloof is er zeker van, dat God waarachtig is; de hoop verwacht, dat Hij te Zijner tijd Zijn waarachtigheid ook zal bewijzen. Calvin merkt ergens op (bij Hebr. 3 : 6), dat de hoop niets anders is dan *standvastigheid* in het geloof. We kunnen niet iets van God verwachten, als we niet eerst Zijn beloften geloven. Het *geloof* ziet op de *gekomen* Christus en het rust in Zijn heilswerk. De *hoop* richt zich op Zijn *toekomst*, op de voltooiing van Zijn werk, op de volledige vervulling van al Gods beloften: Die ons uit zo grote nood en dood verlost heeft, en op

Welken wij hopen, dat Hij ons nog verlossen zal.

De levende hoop!

Wij vinden deze uitdrukking in 1 Petrus 1:3. Daar schrijft de apostel: "Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die naar Zijn grote barmhartigheid ons heeft wedergeboren tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden." Hier zegt de apostel dus, waar die hoop vandaan komt, hoe ze verkregen wordt. De laatste, de diepste grond ervan ligt in God. In de God en Vader van de Heere Jezus Christus. In Zijn grote barmhartigheid. In Zijn eeuwige, verkiezende liefde. Die naar Zijn grote barmhartigheid ons heeft wedergeboren tot een levende hoop. De levende hoop is dus vrucht van de wedergeboorte, van de levendmaking van de zondaar. En dat is enkel en alleen Gods werk. Hij heeft ons wedergeboren. Naar Zijn grote barmhartigheid heeft Hij Zich ontfemd over ellendige zondaren, dood door de zonden en misdaden. Hij werkte in hen het wonder der wedergeboorte, wekte hen op tot een nieuw leven. En de wortel, het beginsel van dat nieuwe leven ligt in de opstanding van Christus uit de doden. Zijn kruisdood is de betaling en de wegneming van hun schuld, de dood van hun dood. En nu is Zijn opstanding de bron van hun leven. En dat leven, dat nieuwe leven is een hopen leven. God heeft ons wedergeboren tot een levende hoop. Petrus zal hier ook wel gedacht hebben aan wat hijzelf en de andere discipelen heeft ervaren op de dag van Christus' opstanding. Toen Jezus stierf op Golgotha waren ze totaal ontredderd en verslagen. Waar was hun hoop, hun moed gebleven? Maar toen zij de stellige zekerheid verkregen, dat Jezus als Overwinnaar van hel en dood en graf was opgestaan was dat voor hen een ervaring van een overgezet worden uit de dood in het leven, uit een toestand van vertwijfeling en wanhoop tot een levend en krachtig hopen. Maar al hebben Petrus en zijn mede-discipelen dat op de dag der Opstanding zo ervaren: zakelijk geldt het voor al Gods kinderen: naar Zijn grote barmhartigheid heeft God hen wedergeboren tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden.

Tot een levende hoop! Die hoop leeft en doet zich gelden. Door de wedergeboorte zijn Gods kinderen hopende mensen geworden. De hoop op het heil des Heeren beheerst hun denken en handelen. Althans: zo behoort het te zijn.

Maar helaas: zo is het niet altijd.

En nu willen wij zien, vanuit de Schrift, hoe het met die hoop van Gods kinderen gesteld kan zijn. Om dan tevens te zien, waarop die hoop zich richt. Veel Schriftplaatsen zouden we kunnen noemen. Maar uiteraard moeten we ons beperken. En ik wilde er daarom een drietal uitlichten.

Eerst denk ik aan de bekende psalm 42.

De dichter verkeert in grote nood. Hij bevindt zich ergens in het hoge noorden van Palestina. In zijn onmiddellijke nabijheid hoort hij het geweld van de watervallen, in het woest gebergte van de Libanon en de Hermon. De ene golf rolt over de andere heen. En de dichter beeft. Want in dat neerstorten van die watermassa's beluistert hij, hoe God de golven van Zijn toorn als een zondvloed over hem uitstort. Bovendien wordt hij omringd door vijanden, die zijn vertrouwen op God, dat hij toch had mogen beoefenen, bespotten: waar is nu uw God, op Wien ge bouwdet, en aan Wie g'uw zaak vertrouwdet? En hij gevoelt het diep en schrijnend, hoe die vijanden hiermee niet alleen hem bespotten, maar dat ze hiermee bovenal zijn God aantasten. En dat vooral doet zijn wedergeboren hart, waarin de liefde Gods was uitgestort, pijn! Dat kan hij niet verdragen! O, hij weet het, dat hij zich de toorn van God heeft waardig gemaakt. Hij wil er niets van afdoen. En dat de vijanden met hem spotten, hij zou het kunnen verdragen. Maar dat de ellendige toestand, waarin hij zich bevindt, de vijanden aanleiding geeft om de trouw van zijn God aan te randen, dat kan hij niet verdragen. En om Gods wil gaat hij nu zijn eigen, onrustige ziel opwekken: "Wat buigt gij u neder, o mijn ziel, en wat zijt gij onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven voor de verlossingen Zijns aangezichts."

De dichter heeft teruggedacht aan het verleden. Hij heeft zich in herinnering gebracht, wat hij toen aan zijn God had gehad, toen hij placht heen te gaan onder de schare, en met hen te treden naar Gods huis, met een stem van vreugdegezang en lof, onder de feesthoudende menigte. Hoe menigmaal had God hem zijn gunst betoond en hoe had zijn ziel in Gods huis mogen weiden met een verwonderd oog. En nu gaat hij in het zwart vanwege des vijands onderdrukking. De vijand, die hem hoont met een doodsteek in zijn beenderen, als hij de ganse dag tot hem zegt: "waar is uw God?"

Vroeger was het hem zo goed geweest. En nu is het zo heel anders. Maar is God dan veranderd? Nee toch! Dat kan toch niet. O, mijn ziel, wat zijt ge onrustig in mij? Hoop op God! Want ik zal Hem nog loven. Nog! Ondanks alles! Want Hij is getrouw! En Hij beschaamt toch nooit, die op Hem hopen. Hij deed het in het verleden niet. Hij zal het ook in de toekomst niet doen. Wat er in deze wereld dan ook tevergeefs moge zijn: dit ene nooit: hoop op God!

Zie geliefden, zo mag de dichter zijn eigen ziel opwekken, om temidden van alle ellende en aanvechting op de Heere te hopen. En als het dan toch weer donker wordt, en onrust hem weer aangrijpt en voortjaagt, dan wijst hij zijn eigen ziel opnieuw terecht. Tot driemaal toe lezen we het in de oorspronkelijke ongescheiden psalmen 42 en 43: Wat buigt gij u neder, o mijn ziel, en wat zijt ge onrustig in mij? Hoop op God! Hier is het levend geloof werkzaam om de ingezonken hoop aan te sporen en op te wekken: hoop op God!

O, wat is dat een godvruchtige bezigheid, om zo met onze eigen ziel bezig te zijn. Om niet te berusten in de ellende van de ingezonkenheid. Trouwens, wie dat gemakkelijk kan, mag zichzelf wel ernstig onderzoeken, of Gods goedertierenheid hem al beter geworden is dan het leven, en of de eer van God hem wel ter harte gaat. Want God is het waard om geloofd en vertrouwd te worden. In het hopen van Zijn kinderen op Hem wordt Hij verheerlijkt.

Hoop op God, o mijn ziel! Wanneer de dichter dit zegt, dan zijn de omstandigheden voor hem nog even moeilijk. Hij zwerft nog altijd rond in de eenzaamheid, ver van het heiligdom, omringd door spotters. Alles is nog hetzelfde. Maar één ding is veranderd. En dat beslist over alles: hij heeft zijn God terug. Hij zou loslaten. Maar God hield vast. En nu mag hij zich weer aan die onbedrieglijke God, Die niet liegen kan, vastklemmen: hoop op God, o mijn ziel! Want ik zal Hem nog loven!

In de tweede plaats willen we letten op Psalm 130, één van de liederen Hammaäloth, die door de pelgrims gezongen werden op weg naar de Godsstad.

De dichter is begonnen met het roepen uit de diepte: Uit de diepten roep ik tot U, o Heere! Heere! hoor mijn stem; laat Uw oren opmerkende zijn op de stem mijner smekingen. De dichter was kennelijk een man des gebeds. En bovendien: hij had een geopende toegang naar Boven en een ontsloten hart. Dat is een grote genade. Want als we in de diepten verkeren, en ons hart blijft gesloten, dan wordt de benauwdheid verzwaaard. En als we de troon der genade zoeken, maar de hemel is als van koper, zodat er geen gebed schijnt door te kunnen dringen, dan wordt het ook bang. Maar zo is het niet met de dichter van deze psalm. O ja, dergelijke toestanden zal hij ook wel gekend hebben, maar zo is het nu niet. Hij roept tot de Heere als iemand, die zijn onwaardigheid kent en inleeft. Maar hij kent ook de Heere in Zijn waardigheid en verbondstrouw.

Hij roept uit de diepte. Maar ook: hij wacht, meer dan de wachters op de morgen. Die morgen moet en zal zeker komen: "ik verwacht de Heere; mijn ziel verwacht, en ik hoop op Zijn Woord." Een diep geloofsvertrouwen komt ons tegen in deze psalm. De dichter wacht maar niet af, of de Heere misschien zal komen. Nee: hij verwacht de Heere, Die zeker zal komen. Want de Heere is getrouw en Hij gedenkt Zijn vast verbond. En vanuit zijn eigen nood en kinderlijk vast vertrouwen wendt hij zich nu tot de nood van zijn volk: "Israël hope op de Heere; want bij de Heere is goedertierenheid en bij Hem

is veel verlossing. De dichter weet zich één met zijn volk, dat hij liefheeft. Hij is zelf ook een Israëliet, een worstelaar met God, die vasthoudt, op hoop tegen hoop. En ongetwijfeld richt hij zich in het bijzonder tot diegenen onder zijn volk, die met hem zuchten in lijden en zondenood. Hij wil ze opwekken tot vertrouwen, om toch de moed niet op te geven.

Nee, dat hoeft niet. Kijk maar naar hemzelf. Hij weet, wat diepten zijn, niet van horen zeggen, maar door erin te verkeren. Maar hij kan onmogelijk kwaad van de Heere denken. De Heer zal redden, zoals Hij steeds gered heeft: Hij schenkt mij hulp, Hij redt mij keer op keer. De Heere zal uithelpen, want Hij is de onveranderlijke Getrouwe.

En daarom: laten we met hem op de Heere wachten, Zijn komst in vergevende liefde in Christus *verwachten*!

Israël hope op de Heere. Kom, doe dat, o Israël! Doe dat met mij. Ik mag het ook doen! Hoop op de Heere. Wacht vertrouwend op Hem in het vaste geloof dat Hij het doen zal. Welnu, Israël, strijders, worstelaars, die de diepten kent: hoop op de Heere, op de God des verbonds. Op Hem, Die Israëls hope is, Israëls verwachting ten tijde van benauwdheid. Buiten Hem valt er niets te hopen dan ondergang en verderf.

En daarom: Israël hope op de Heere. Toe Israël, strijders, worstelaars: hoop op de Heere! Volhouden, vasthouden. Zoals Israël bij Pniël: ik laat U niet los, tenzij Gij mij zegent! Israël hopen op de Heere! Zie niet allereerst op de genade, maar op de genadige God. De dichter zegt niet: hoop op verlossing, maar op de Heere. Zie niet eerst naar het water, maar naar de Fontein, die het water in Zich heeft en meebrengt.

Israël hope op de Heere, want.... d.w.z. er is grond om te hopen. Want, immers: bij de Heere is goedertierenheid. Dat is Zijn verbondsgenade, die zich in al haar rijkdom heeft geopenbaard in de Heere Jezus Christus. En de Heere verplicht Zich in het verbond, om die goedertierenheid vrijwillig te schenken.

Israël hope op de Heere, want bij de Heere is goedertierenheid. Voor Israël is de grond der hoop de Heere Zelf, want bij Hem is goedertierenheid. Horen we wel, hoe het geloof de moeder der hoop is? Dit "want" is vol van geloofskracht. De dichter klemt zich eraan vast.

Hopen op de Heere is leunen op Zijn goedertierenheid en daarom verwachten van zijn heil. De hoop hangt niet in de lucht, maar heeft haar rust in het geloof. En het geloof rust weer in en leeft uit de belovende God. Bij de Heere is goedertierenheid. Hij ziet in gunst op allen, die Hem vrezen; hun bede heeft Hij nimmer afgewezen. En hun hoop heeft Hij nooit beschaamd en zal Hij nooit beschamen.

Zo Gij, Heere! de ongerechtigheden gadeslaat: Heere, wie zal bestaan? Maar bij U is toch vergeving. Bij U is toch goedertierenheid en veel verlossing! En Gij immers wilt of zult nooit onze hoop beschamen. De Heere zij eeuwig lof!

Mijn ziel verwacht en ik hoop op Zijn Woord! Een levende hoop!

Ik wil eindigen met de tekst uit 1 Petrus 1, het uitgangspunt van mijn toespraak: Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die naar Zijn grote barmhartigheid ons heeft wedergeboren tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden.

Waarop richt zich nu ten diepste die levende hoop? Op de uitredding door de Heere uit de nood? Op de vergeving der zonde? Op de verzoening met God door Christus' bloed? Op de vrede met God, op de geloofsvereniging met Hem door Jezus Christus, Die onze Hope is? Ongetwijfeld! Dat allereerst!

Maar de levende hoop ziet ook over dood en graf heen. Wedergeboren tot een levende hoop! En dan volgt in vers 4: tot een onverderfelijke, en onbevlekkelijke, en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard is voor u, die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid, die bereid is, om geopenbaard te worden in de laatste tijd! De erfenis wacht allen, die door God naar Zijn grote barmhartigheid werden wedergeboren tot een levende hoop. De erfenis, die

onverderfelijk is, die niet bevlekt kan worden, die nooit verwelken zal. De erfenis, verworven door de grote Erflater Christus, voor de prijs van Zijn bloed. De zaligheid, die bereid is, die klaar ligt, om geopenbaard te worden in de laatste tijd. Op de dag van Christus' toekomst.

De erfenis, die niet afhangt van de inspanning van de ervers, maar van de genadige, vrije beschikking van de Erflater. De erfenis: de volle vereniging van de bruid met haar hemelse Bruidegom. Eeuwig met de Heere zijn. Zijn Naam op het voorhoofd. Daar geen strijd meer, geen aanvechting, geen duisternis, geen diepten meer. Daar gaat het geloven over in aanschouwen. Daar wordt het hopen verlangen vervuld. Daar is de liefde eeuwig volmaakt.

De erfenis! Die overwint, zal alles beërven! Het is een erfenis, die de ervers uit louter genade ten deel valt. En dat leren ze bevestigend. Maar ze verkrijgen de erfenis niet zonder strijd. Overwinnen in de weg van strijden. Het kan door donkere, soms duizelingwekkende diepten heengaan. Maar toch: zij, die wedergeboren werden tot een levende hoop, worden in de kracht Gods bewaard door het geloof tot de zaligheid. En de erfenis is de strijd meer dan waard. Van die wenkende erfenis en zaligheid zegt vers 6 dan ook: in welke gij u verheugt, nu een weinig tijds (zo het nodig is) bedroefd zijnde door menigerlei verzoeken; opdat de beproeving uws geloofs, die veel kostelijker is dan van het goud, hetwelk vergaat en door het vuur beproefd wordt, bevonden worde te zijn tot lof en eer en heerlijkheid in de openbaring van Jezus Christus! Een levende hoop! Door strijd en nederlagen heen, op hoop tegen hoop, op weg naar de erfenis, de zaligheid, die in de hemelen bewaard is en bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd.

*Die hoop, die levende hoop moog' al ons leed verzachten;
komt, reisgenoten: het hoofd omhoog!
Voor hen, die het heil des Heeren wachten,
Zijn bergen vlak en zeeën droog!
O zaligheid, niet af te meten,
O vreugd, die alle smart verbant,
Straks is de vreemdelingschap vergeten;
En wij, wij zijn in het Vaderland.
Ds. M. Vlietstra.*

Samenvatting van de toespraak gehouden op de Bewaar het Panddag te Slidrecht, op zaterdag 21 april 1990, door ds. H.C. v.d. Ent.

De opstanding der doden

Lezen: 1 Cor. 15 : 17-26.

Tekst: 1 Cor. 15 : 22: "Want gelijk zij allen in Adam sterven, also zullen zij ook allen in Christus levend gemaakt worden."

Geliefde vrienden en vriendinnen van Bewaar het Pand.

We leven op deze panddag nog in de sfeer van Pasen. Het Paasfeest is het feest waarop herdacht wordt de opstanding van de Heere Jezus Christus uit de doden. Dat is een zeer belangrijke zaak. Zó belangrijk dat de duivel het de moeite waard geacht heeft om het geloof in dit heilsfeit te bestrijden. Het "geloof" in dit heilsfeit, daar gaat het over.

Tegenover het geloof staat het ongeloof. Ook het ongeloof is een vorm van geloven. Geloven is aannemen! Het ware geloof neemt de waarheid aan. Het ongeloof neemt de leugen aan. Beiden nemen dus aan.

Het ongeloof is al zo oud als de duivel is. En de duivel is al heel oud. Met hem is het ongeloof begonnen. De waarheid tekent hem als de leugenaar en de mensenmoordenaar van den beginne. Dat doet de duivel zijn gelovigen niet geloven. Doch dat doet God, Die de Waarheid is, en de waarheid spreekt, ja de waarheid zwart op wit heeft laten vastleggen, wel geloven.

De leugen, waarvan de duivel de vader is, heeft de leugen ook vast laten leggen op allerhande menselijke veronderstellingen, die in strijd zijn met Gods getuigenis, dat eeuwig zeker is en slechten wijsheid leert. "Want gelijk zij allen in Adam sterven". Adam is de eerste door God geschapen mens. Hij is niet geschapen om te sterven, maar om eeuwig te leven tot eer en verheerlijking van

zijn Maker, God, de Almachtige Schepper van hemel en aarde.

De mens Adam echter, heeft via zijn vrouw, het oor geleend aan de vorst der duisternis, de leugenaar en de mensenmoordenaar, de duivel. Toen hij dat deed, viel hij van God af. En die vrij- en moedwillige afval van God is niets anders dan opstand tegen God.

Opstand en opstanding lijken, wat de klank betreft, veel op elkaar. Doch het verschil is zo groot als tussen nacht en dag, dood en leven. "Want gelijk zij allen in Adam sterven". Alle mensen, met ons allen inbegrepen, zijn in Adam van God afgefallen, tegen God opgestaan. "Daarom, gelijk door een mens de zonde in de wereld gekomen is, in welken allen gezondigd hebben." Rom. 5 : 12. 't Gevolg van onze val in Adam is niets anders dan dat we leven in een wereld vol opstandelingen! Men behoeft niet ver te zoeken om de opstandelingen te vinden. Als men de media raadpleegt hoort en ziet men niet anders.

Men staat op tegen God, in Wie men zegt niet te geloven. Goed gezien is een dergelijke opstand de grootste dwaasheid. Wie staat nu op tegen iemand die niet bestaat? Een kind kan wel begrijpen dat dit dwaasheid is. Doch de dwaze mens is niet wijzer. Hij wordt daarom in de bijbel ook "dwaas" genoemd. "De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God." Men staat ook op tegen elkander, ondanks alle geschreeuw om vrede. Volken voeren oorlog. En, ondanks alle oorlogswetten, met geen ander doel, dan om elkander de dood in te jagen. Mannen staan op tegen hun vrouwen. Ouders tegen hun kinderen. Kinderen tegen hun ouders. Werknemers tegen hun werkgevers enz., enz.... Opstand allerwegen! De mens leeft uit wat hij van nature is: Een hater van God en de naaste, ondanks alle liefdoenerijen. Hij brengt daardoor alleen maar de waarheid aan het licht zoals die verwoord is in Ps. 2 : 1:

*"Wat drift beheerst het woedendheidendom
En heeft het hart der volken ingenomen.
De koningen verheffen zich alom,
De vorsten zijn vermetel saamgekomen:
Om God, de HEER' zelfs naar de kroon te steken.
Om tegen Zijn Gezalfde op te staan.
Zij spreken saam: Laat ons hun banden breken.
En van hun juk en touwen ons ontslaan."*

De opstandige mens, die door eigen schuld in een zee van ellende is terecht gekomen, zoekt zich te troosten met de leugen dat er geen opstanding is en dat dood dóód is.

Wie op deze lijn doordenkt, moet tot de konklusie komen, dat het leven de moeite van het leven niet waard is. Want als de dood dóód is, is het op deze aarde alles eeuwig uitzichtloos. Waar leeft men dan eigenlijk voor? Om geboren te worden. Een poosje, langer of korter een meer of minder ellendig leven te leiden, elkander dwars te zitten, om te brengen, vaak op een zeer sadistische manier, om dan tenslotte dood te gaan. Er is dan niets zo logisch, dan om alles wat geen levenswaarde heeft, maar op te ruimen, gelijk dat met het redeloze vee gebeurt. Doch het wonderlijke is, ondanks dat men niet gelooft dat er een leven na dit leven is, dat men het ellendige leven toch nog zo lang mogelijk in stand zoekt te houden. Een ongelovige denker heeft eens gezegd:

*Ik ben en ik weet niet van waar.
Ik leef en ik weet niet waarvoor.
Ik sterf en ik weet niet wanneer.
Ik begrijp niet dat ik nog vrolijk wezen kan.*

Ik begrijp het ook niet (v.d.E.).

Verder kan men met de mond belijden en zeggen te geloven: "Ik geloof de wederopstanding des vleses", art. 11 apostolicum. Zo klinkt het elke week door de kerken. Doch gelooft men het werkelijk? Want men kan de naam hebben dat men leeft, terwijl men toch dood is. Men kan de gedaante van Godzaligheid hebben, en de kracht daarvan missen. Dan is men in werkelijkheid niet meer dan een christelijke *etalagepop*. Want zal men werkelijk geloven dat er een opstanding der doden is, dan moet er een wonder in het

leven van een mens gebeuren. Hij moet van dood worden levendgemaakt. Hij moet vanuit de duisternis tot het licht worden gebracht, vanuit de leugen tot de waarheid.

Dan gaat hij zien dat hij een opstandeling is, een rebel, een revolutionair. Als zodanig wordt hij dan neergeslagen. De oude mens krijgt dan de doodsteek. De nieuwe mens, die het gevolg is van de geestelijke opstanding, begint dan te leven. Men gaat in Adam sterven en in Christus leven. "Want gelijk zij allen in Adam sterven, also zullen zij ook in Christus allen levend gemaakt worden." Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat alle mensen die in Adam verloren liggen, allen in Christus levend gemaakt worden. Want dat zou een "alverzoeningsleer" zijn, die in strijd is met Gods Woord. Het is wel zo: Dat allen die in Christus levend gemaakt worden, van nature allen dood in Adam liggen.

Als men in Christus levend gemaakt wordt, door een levend geloof Hem ingeplant wordt, dan komt men tot de ontdekking dat het leven buiten Christus, de eeuwige dood tot gevolg heeft. Dood is dan niet meer dóód, doch een ontzaggelijke werkelijkheid, die alleen maar te verwoorden is met "het eeuwige straflijden in de hel, met lichaam en ziel". Dat is de plaats waar de worm niet sterft, het geweten gaat spreken en blijft spreken, en waar het vuur niet uitgeblust wordt. Men gaat dan het leven buiten zichzelf zoeken, omdat men in zichzelf niets anders dan de dood ontdekt.

De Heilige Geest, Die dat alles werkt, laat zulk een ellendige, met zichzelf bekend gemaakte zondaar, die uit de leugen verlost is en de waarheid gaat geloven, niet eindeloos in het verdriet. Hij wordt op de 2e Adam gewezen, die de plaats van de 1e heeft ingenomen.

De opstandige mens werkte zich dood om verloren te gaan, in zijn opstand tegen God. Hij Die de Opstanding en het Leven is, ging vrijwillig de dood in, opdat de mensen die moed- en vrijwillig van God afgefallen zijn, tegen Hem opgestaan zijn, door het geloof in Hem, Die de Opstanding en het Leven is, het leven zouden hebben in eeuwigheid. Want, wie in de Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven.

Het geloof in Hem doet Zijn dierbaar Borgwerk heilig waarderen en eren: Jezus Christus en Dien gekruist, wordt dan het leven. En dat maakt het sterven tot winst, gelijk Paulus daarvan getuigd heeft: "Het leven is mij Christus en het sterven gewin."

Als dan de dood in het leven van de zodanigen zijn intrede doet, dan is dit geen betaling voor de zonden, maar een afsterving van de zonden en een doorgang tot het eeuwige leven. In het uur van de dood wordt de ziel van de zodanigen van stonde aan opgenomen in de eeuwige heerlijkheid. De arme Lazarus uit de gelijkenis, die als geschiedenis gelezen mag worden, omdat deze gelijkenis de werkelijkheid weergeeft, wordt dan door de engelen gedragen in de schoot van Abraham, de vader der gelovigen. Tot de moordenaar aan het kruis zeide Jezus: "Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn." Dat is niet morgen, of over 100 jaar of nog langer, doch "heden".

Het lichaam dat uit het stof is opgebouwd, keert dan wederom tot de aarde, waaruit het ook gekomen is. En dat staat op ten jongste dage, dat is in de laatste dag van deze bedeling. Want het jongste kind is altijd het laatste kind. Ter verduidelijking schrijf ik dat er maar bij. Want niet iedereen begrijpt alles. Dat het lichaam opstaan zal, daar is de opstanding van Christus een garantie voor. Namelijk voor de gelovigen. Zij worden sterfelijk gezaaid en onsterfelijk opgewekt. Zij worden verderfelijk gezaaid en onverderfelijk opgewekt. Zij worden gezaaid in oneer en opgewekt in heerlijkheid. Zo leert het ons Gods Woord. En dat is de waarheid. De opstanding, waarin men hier geloofde, zal dan als een heerlijke werkelijkheid worden gezien. Zij zullen dan als levende leden van het heerlijk lichaam van Christus, dat is de uitverkoren kerk, aan het Hoofd gelijk zijn in heerlijkheid. En het Hoofd is Christus.

Het ongeloof lacht hier schamper. Waar moeten al die mensen vandaan komen? En dan gaat men redeneren: De een is verbrand, de

ander verdronken, opgegeten, verteerd. Er is niets meer van te vinden. Alles is weg. Wat moet er opstaan? Ik geloof in geen opstanding, aldus de ongelovige. Doch ook dit is meer een wens dan een dadelijk geloven. Want velen laten zich veiligheidshalve maar verbranden, en de as uitstrooien op de Oceaan. Men doet dat dan z.g.n. terwille van het milieu en nog andere oorzaken. Zo stelt de leugenaar het zijn volgelingen voor. Je kunt toch maar nooit weten, zie je. Het moest toch eens waar zijn, wat men dan niet geloven wil.

Licht het ongeloof schamper, het geloof doet dat heilig. Want het weet dat God almachtig is, en dat dingen, die vanuit de natuur niet te verklaren zijn, vanuit God te geloven zijn. Hij spreekt slechts en het is er. Waar ik dan met mijn van nature verduisterd verstand niet bij kan, daarvan zegt het geloof, dat het bij God in orde is.

De opgestane gelovigen zullen dan met een verheerlijkt lichaam de Heere tegemoet gevoerd worden in de lucht. Dat verheerlijkte lichaam is een geestelijk lichaam. "Een natuurlijk lichaam wordt er gezaaid, een geestelijk lichaam wordt er opgewekt." 1 Cor. 15: 44. Hoe dat precies zal zijn? Laat de apostel Johannes het zeggen: "Geliefden! nu zijn wij kinderen Gods, en het is nog niet geopenbaard hoedanig wij zijn zullen; maar wij weten, dat als Hij zal geopenbaard zijn, wij Hem zullen gelijk wezen; want wij zullen Hem zien gelijk Hij is." 1 Joh. 3: 2. De heerlijke werkelijkheid gaat alle beschrijving te boven. Men zal dan eeuwig met Hem zitten in Zijn troon en met Hem als Koningen heersen. Daar is geen plaats voor de vorst der duisternis, de leugenaar, de moordenaar. Daar is geen plaats voor de zonde. Ook niet voor de gevolgen van de zonde. Daar zal niemand zeggen: Ik ben ziek. Geen tranen zullen daar ooit meer geschreid worden. Daar zal eeuwige vreugde zijn. Eeuwig blijdschap. Een eeuwig zich in God verblijden. Eeuwig ziel en lichaam wijden tot Zijn eer en verheerlijking.

Die het niet geloofden zullen het dan zien, als zij ook zullen opstaan. Want hun opstanding zal afgrijpselijk wezen. Zij zullen dan eeuwig met de rijke man moeten delen, uit de gelijkenis. Leest dat ook als geschiedenis, omdat ook dát de waarheid is. Hij sloeg zijn ogen op, zijnde in de pijn. Om dan eeuwig te beleven, dat het vreselijk zal zijn, om te moeten vallen in de handen van een levend God, Die buiten Zijn Zoon niet anders wezen kan, dan een eeuwige gloed en een verterend vuur, bij Wie niemand wonen kan.

De grote vraag is: Waar zullen wij terecht komen? Want de gelovigen zullen gaan in het eeuwige leven. En de ongelovigen in het eeuwige vuur.

Als ge het laatste vreest, kunt ge het eerste nog krijgen. Het is nog het heden der genade. En als ge hoop moogt hebben op dat heilrijke goed dat God weggelegd heeft voor diegenen die Hem vrezen, zoekt dan dicht bij Hem te leven. Dan gaat ge in deze bange, ten ondergaande wereld, een zalige toekomst tegemoet. Dan kunt ge uw hoofd opheffen, wetende dat uw verlossing nabij is. En zingen Ps. 73: 13 en 14:

*Wien heb ik nevens U omhoog?
Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog
Op aarde nevens U toch lusten?
Niets is er waar ik in kan rusten.
Bezwijkt dan ooit in bitt're smart,
Of bange nood, mijn vlees en hart,
Zo zult Gij zijn voor mijn gemoed
Mijn Rots, mijn Deel, mijn Eeuwige goed.*

*Wie, ver van U de weelde zoekt,
Vergaat eerlang, en wordt vervloekt.
Gij roeit hen uit, die afhoereren
En U de trotse nek toekeren.
Maar 't is mij goed, mijn zaligst lot,
Nabij te wezen bij mijn God.
'k Vertrouw op Hem, geheel en al.
De HEER', Wiens werk ik roemen zal.*

Ds. H.C. v.d. Ent.

Indien niet; wat dan? Maar Hij is!

En indien Christus niet opgewekt is, zo is dan onze prediking ijdel en ijdel is ook uw geloof. En indien Christus niet opgewekt is, zo is uw geloof tevergeefs, zo zijt gij nog in uw zonden.

Maar nu Christus is opgewekt uit de doden. 1 Cor. 15: 14, 17, 20a.

Naar men zegt, moet 1 Cor. 15 het oudste getuigenis zijn van de opstanding van Christus. Wanneer dit zo is, dan is de opstanding van Jezus Christus van meetaf aan betwist geworden, ja nog sterker geloochend. En die ontkenning werd zelfs in de kerk merkbaar. Het hield ook verband met het feit dat men ontkende de opstanding der doden. Met de dood was het afgelopen. Na de dood gebeurt er niets. Er is niets. Het volle accent kwam daardoor te liggen op het leven. Het leven was alles. En daarmee ging ook alles wijken wat de Heere in Zijn Woord had geopenbaard. Het spreken Gods werd niet geacht maar veracht, of een eigen uitleg aan geven. Die ontkenning, die loochening van opstanding uit de doden behoort niet tot het verleden. De eeuwen door wordt ze gehoord. De satan blijft werken. Ook vandaag. En hoe kan zelfs een kind van God aangevallen worden. Hoe sterk kan de aanvechting niet zijn. Wat een vragen kunnen er op het menselijk denken aankomen. Zou het wel waar zijn? Hoe is zo iets nu mogelijk? Waaraan wordt het zichtbaar, dat Jezus Christus de dood, de machten van de boze heeft overwonnen. Waar breekt het opstandingsleven door? Hoe kan het geloof in de toekomst, het geloof in de prediking als nutteloos getekend worden. Wat kan de waarde van wat men ziet benadrukt worden. En hoe komt men uit de twijfel. Hoe wordt de kracht van het ongeloof gebroken. Niet door redeneren. Dat staat vast. Maar door het geloof in de werkelijkheid. Door het geloof in de waarheid des Heeren. Nu die waarheid des Heeren wordt door Paulus scherp gesteld tegenover de ongeloofsgedachten. Het "indien" moet diep inslaan. Indien Christus niet opgewekt is dan is alles ijdel. IJdel al in dit leven. Immers de zaligheid, het heil werkt en reeds in dit leven. Geen opstanding, geen opwekking uit de doden betekent nog in de zonden te zijn. In uw zonden, Uw eigen zonden, schrijft Paulus. Met zonden alleen te leven welk een werkelijkheid. Met zonden te sterven welk een feit. Gescheiden van God. Eeuwig zonder gemeenschap. Zonder liefde. Want God de Heere kan met de zonde geen gemeenschap hebben. Zonde doet pijn. Zonde wondt. Zonde maakt bedroefd. Verstaat U dit? Hebben we daar weet van? Zou U zondeloos willen zijn? Zou U willen leven tot eer van de Heere? Bevrijd voorgoed, voor altoos van satan, wereld, eigen vlees?

Nu Jezus Christus is opgestaan uit de doden. Hij is opgewekt. Het "is" komt tot ons met nadruk. Wie daaraan twijfelt, blijft twijfelen en zal vallen. Maar zal in de val kennis maken met de levende Heere. Want de opgestane Heere is ten hemel gevaren en komt weder om te oordelen de levenden en de doden. De opgestane Heere is levend verschenen aan en heeft Zich ingelaten met. De getuigen zijn er. De Heere noemt ze zelf Zijn getuigen. Vandaar welk een heilsfeit is Pasen. En wat doet Jezus Christus als de Levende Heere. Hij, Die de dood verslonden heeft tot overwinning, doet opstaan uit de staat van de dood, uit de zondestaat. Hij plaatst in de staat van het leven. Van het eeuwige leven. Pasen verklaart, verzegelt ons ook dat het laatste woord niet is aan de dood, maar aan het leven. Maar nu moeten we goed onthouden, goed op ons laten inwerken gelijk er tweërlei leven is in dit leven, zo is er tweërlei leven na dit leven. Heere, doe mij overgaan uit de staat van de dood, in de staat van het leven. Laat waar zonde is. Uw genade werken. Laat ik uit U en door U leven want U leeft en U zegt en maakt waar: "Ik leef en gij zult leven".

Ds. M.C. Tanis.

Van de enige voorbeding van Christus 3.

Een groot deel van artikel 26 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis is gewijd aan ernstige oproepen om die Middelaar en Voor spraak te zoeken en te benodigen. God geeft Zijn gaven, opdat wij er mee werkzaam zijn. Is er een zoeken van de Heere? Is er een betreden van de weg tot God? Wat zijn we in onszelf! We kunnen de Heere zo gemakkelijk

aan Zijn plaats laten. Juist Gods kind moet aangespoord worden, bemoedigd en verleendigd worden, omdat juist hij leert inzien wie hij is en blijft. Die les: "geen toegang tot God" is een doorgaande les. Dat er een Middelaar is, een weg tot God, wordt al groter. De vastigheid van die weg aanbiddelijk. Ons te behandelen artikel noemt enige Schriftplaatsen, die ons wijzen op Christus' werk in de hemel; maar opdat wij Hem zouden behoeven in Zijn Middelaarswerk en Voorbede. Uit Hebr. 2: 17 en 18 wordt duidelijk dat Christus een Helper mag heten in verzoeken. Gods kind weet wel wat dat zijn. De boze verzoekt en verleidt. Hij doet ons Gods weg verlaten, op wat voor een manier dan ook. Wie zijn wij tegenover de satan? Laat ons ons toch niets verbeelden! Het baat niet om in eigen kracht tegen de zonde en de duivel te strijden. Moge de geest gewillig zijn, het vlees is zwak. Maar in hun zwakheid staat hen een sterke Held terzij. Eén Die weet heeft van de kracht en de ernst der verzoeken. Toen Hij honger had, fluisterde de satan: Indien Gij Gods Zoon zijt, zeg dat deze stenen broden worden. Toen Hij in smart en pijn aan het vloekhout hing, kwam de satan met: Anderen heeft Hij verlost, dat Hij nu Zichzelf verlosse, zo Hij de Christus is!

Delen de Zijnen nu als vanzelf in Christus' hogepriesterlijke bewogenheid en hulp? Mooi is het woord uit genoemde Schriftplaats: "te hulp komen". Dat is een reactie op: "om hulp roepen". De Heere Jezus heeft dat Zelf in de hof aangegeven, toen Hij sprak: Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt. Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, om geholpen te worden ter bekwamer tijd.

De weg van het gebed is noodzakelijk vanwege de macht van de zonde en de vorst der duisternis en vanwege Christus' kracht. Zijn nabijheid jaagt de satan op de vlucht.

Te hulp roepen. Mag dat ook door ons beoefend worden? Hij is de hemelse Advocaat. De erbij geroepene. Die het maken moet. Die ons helpen moet. Het vallen in de zonde kan nuttig en nodig zijn om Hem nodig te krijgen. Het gebed. Onmisbaar. We mogen wel bidden om gebed. Een gebedsleven. Wat kunnen we het zelf toch goed. De Heere moet ons klein maken en klein houden, opdat Hij groot worde en Zijn hulpe ter verlossing ons toont! Maar Hij werd in álles Zijn broederen gelijk. Stort oor Hem uit uw ganse hart. Houdt niet achter. Kom met vrijmoedigheid. Zeg Hem alles. Hij kan alleen helpen. Hij kan waarlijk helpen. Zo laat ons dan toegaan in volle verzekerdheid des geloofs. Dus niet twijfelende. Wat is het houvast voor het geloof? Het bloed van Jezus. Het kan dus niet en nooit om mij, dat ik naderen mag tot de Heere. Verboden toegang. De toegang nú in het gebed en straks in zalige werkelijkheid blijft een wonder van genade. Abraham werd tot die troon niet toegelaten omdat het Abraham was. David niet omdat het David was. Ik vind toegang alleen om Jezus' wil.

Een geliefd woord is ook: 'Christus heeft een onvergankelijk Priesterschap, waarom Hij ook volkomen kan zalig maken degenen, die door Hem tot God gaan, alzo Hij altijd leeft om voor hen te bidden'. (Hebr. 7: 25).

De Heere Jezus pleit. We weten allen hoe een advocaat kan pleiten. En de grootste misdadiger kan een advocaat krijgen. Het is nu de taak van zo'n advocaat om te onderzoeken of die misdaad van de betrokkene verklaard kan worden uit het één of ander. Zijn er wellicht nog verzachtende omstandigheden, waar de rechter rekening mee moet houden?

Welnu, gaat het de hemelse Pleiter nu ook om verzachtende omstandigheden? Nee. En waarom niet? Om de eenvoudige reden, dat er in een zondaar geen zogenaamde verzachtende omstandigheden zijn. Wie maar ook door deze goddelijke Pleiter zal worden onderzocht, Hij zal slechts belastende en veroordelende feiten op tafel kunnen leggen. Alles getuigt tegen ons!

Maar wat is dan Zijn pleitgrond? Dat is nu Zijn Eigen werk. Dat is Zijn enige en volmaakte offerande. Hij pleit met doorboorde handen, die getuigen van Zijn verdienste.

Lezer, mag u met Hem pleiten op dát werk? Mag u ruimte zien in Zijn offerande? Hij maakt volkomen zalig. Welk een troost voor mensen die volkomen verloren liggen. Er is behoud door de dóód van Christus. Maar ook nu hebt u Hem nodig; nu, nu Hij eeuwig leeft aan 's Vaders rechterhand. Stelt u zich een ogenblik voor dat de Heere Jezus de Zijnen na Zijn volbrachte werk hier op aarde, aan hun lot zou overlaten, opdat zij zélf het huis van hun zaligheid zouden bouwen op het door Hem gelegde fundament! Indien het zó lag, in de zin van, Christus wat en wij wat, dan was het nog verloren. De bekende John Owen zegt: "Als de Heere Jezus na al Zijn arbeid hier op aarde ons nu had overgelaten aan onszelf om zelf onze eeuwige zaligheid te bouwen op het door Christus gelegde fundament, helaas, zonder Zijn leven en ambt ten onzen behoeve te vervolgen, wij waren arm en hulpeloos gelaten. We waren een prooi voor iedere listige vijand. Christus kon derhalve Zijn discipelen, toen Hij de wereld weer verliet, niet anders vertroosten, als door te beloven, dat Hij hen geen wezen zou laten, dat is, dat Hij steeds zou volharden voor haar te handelen, haar Voorstander te zijn en voor hen bij de Vader het ambt van Middelaar en Voorspraak te oefenen. Zonder dit, wist Hij, moeten ze wezen zijn, dat is: niet in staat om zich te beschermen; niet in staat om het recht van de erfenis te beveiligen. Wie kan uitdrukken de tegenstand die gedurig geschiedt tegen het werk van het voltooiën van de zaligheid der gelovigen? Welke mens is bekwaam om te bestrijden en te overwinnen de overblijvende kracht der zonde? En dan de tegenstand van satan en wereld? Hoe ontelbaar zijn de verzoeken, waaraan ieder bijzonder gelovige blootstaat". Aldus Owen. En ligt het inderdaad niet zo?

Laat ons D.V. de volgende keer met enige opmerkingen deze serie afsluiten.

K. Hoefnagel.

Ouderbijeenkomst "Vrije tijd"

Ook dit jaar worden twee regionale ouderbijeenkomsten georganiseerd voor ouders die een kind hebben dat de LOM- of MLK-school bezoekt/bezocht heeft. Er is evenals vorig jaar voor de plaatsen Rotterdam en Nunspeet gekozen. De bijeenkomst te Rotterdam heeft al plaatsgevonden. Zaterdag 19 mei 1990 zal in Nunspeet (Van Stuyvenberg-school, Westerlaan 63) de tweede bijeenkomst zijn. Het onderwerp voor deze bijeenkomst is "Vrije tijd, hoe gaan wij en onze kinderen ermee om?" Dit is een onderwerp waarmee iedereen te maken heeft. Alle scholieren en werkende jongeren hebben tijd die ze zelf in moeten vullen. Hoe doen onze kinderen, die speciaal onderwijs nodig hebben/hadden dat? Kunnen ouders hun kinderen helpen om vrije tijd zinvol te besteden? Welke vrijetijdsbesteding is zinvol? Er zijn veel vragen bij dit onderwerp. U zult er ook hebben. We hopen dat deze ouderbijeenkomsten hun bijdrage zullen hebben om beter om te gaan met vrije tijd. Dhr J. van Dijk, consultant van de Vereniging "Helpende Handen" houdt zich met dit onderwerp bezig. Hij hoopt voor ons een lezing te verzorgen. Wanneer u de bijeenkomst wilt bijwonen, kunt u zich aanmelden bij het Landelijk Bureau van de Vereniging "Helpende Handen", Postbus 404, 3440 AK Woerden, tel. 03480-20390. De bijeenkomst begint om 10.00 uur met de opening en sluit om ±12.30 uur. Voor wie wil, is er gelegenheid met elkaar het meegebrachte brood te gebruiken en door te praten.

Boekbespreking

Een troost voor zieken door P.B. Power.
Uitgeverij J.J. Groen en Zoon - Leiden.

Dit boekje is een vertaling uit het engels door drs. H. de Deugd. De schrijver leefde van 1822-1899. Hij werd predikant in de Kerk van Engeland in 1846. Hij diende de gemeenten van Leicester, Holloway (Londen) en Worthing tot 1865. De laatste 34 jaar van zijn leven was hij invalide.

Na de Inleiding volgen de hoofdstukken:

1. Is God wel een God van vertroosting?
2. Enige zaken die ons geloof in vertroosting belemmeren
3. Ondersteuning voor ons geloof in God als vertrooster
4. Een troost in pijn
5. Een troost in onze nutteloosheid
6. Een troost in een gevoel van onwaardigheid
7. Een troost om jaloezie gedachten tegen te gaan
8. Een troost in het veroorzaken van moeite voor anderen
9. Een troost in de angst voor een langdurige verdrukking
10. Een troost in de wetenschap alleen te zullen zijn
11. Een troost in de angst God op het laatst nog te zullen teleurstellen en ontoren
12. Een troost in de gedachten aan ons heen-gaan.

Het is alweer enkele jaren geleden, dat we dit boekje in de engelse uitgave kregen bij een bezoek aan een zuster van ds. G. Hamstra, die thans in Clifton staat en ook twee gemeenten in ons land gediend heeft. Deze zuster gaat een lange lijdensweg. Het boekje was haar tot troost. We hebben het vanwege de rijke inhoud in afzonderlijke artikelen in eigen vertaling in ons blad opgenomen. Dat het boekje thans in onze taal is uitgegeven zegt wel dat ook anderen de betekenis ervan hebben gezien. We hopen van harte dat het velen tot een troostboek mag zijn.

Het telt 84 bladzijden en kost f 17,50. B.

Ark boeken / VVHS-BKV 7.

14. **Thuis is het fijn** door Marijke Bleij.
Dit is een klein boekje met weinig tekst en met tekeningen voor kleine kinderen. Het is een boekje uit de serie Spettertjes, waarvan elk deeltje f 2,95 kost.
15. **Mijn eigen lees- en kleurbijbel** oude testament.
De vertellingen zijn van Adam Barmenthlo en de tekeningen van Kees van Lent. De vertellingen zijn eenvoudig en de tekeningen in het algemeen sprekend. Jozef wordt vrij ongunstig voorgesteld, m.i. ten onrechte. Hij vreesde de Heere, in tegenstelling met zijn broers.
Het boekje telt 32 bladzijden. De prijs is f 3,85.
16. **God is bij ons**
Dit is een kartonboekje voor kleuters. Zulke boekjes zijn om in te bladeren en te kijken. Er komen een paar korte gebeden in de tekst voor, die niet erg eerbiedig overkomen, b.v.: He(e)re God, mag ik U wat vragen?...
Het boekje kost f 5,85.

ATTENTIE !!!

Wie kan mij (uiteraard tegen betaling) helpen aan het boekje geschreven door

Ds. L.H. v.d. Meiden
met als titel:

"Uit het vuur gerukt"

Uitgever: D.J. v. Brummen, Dordrecht.

Gaarne reactie:

**A. van Driel, Revijsstraat 11,
3314 AP Dordrecht.
Telefoon 078 - 310591.**

Voor een paar dagen of langer gezelligheid en sfeer, naar het dorpje Kesteren gelegen in de mooie Betuwe bekend om zijn landelijke omgeving ± 3 km van Rhenen.

PENSION

"DE PEEL"

waar het gewoon goed is.

Fam. Knuivers, Boven-eindsestraat 14.
4041 EJ Kesteren.
Tel. 08886 - 1687.

5 MEI - 45 JAAR VRIJ Zangavond te Sliedrecht-centrum D.V. zaterdag 5 mei

Medewerkenden:

"Psallite Deo" te Hendrik Ido Ambacht o.l.v. Piet C. den Uil.
org. Henk C. de Gelder.
"Sursum Corda" te Sliedrecht met Kinderkoor "Sursum Corda" o.l.v. Henk C. de Gelder.
org. Wim van Heteren.

Meditatie:

Ds. M.C. Tanis.

Collecte:

Stichting "Kom over en Help".

AANVANG: HALF 8

BIJBELSE ALBUMS met plaatjes in kleur

Speciaal voor gebruik op scholen en zondagsscholen geeft de GBS albums met plaatjes over Bijbelse onderwerpen uit. De kinderen kunnen deze plaatjes zelf inplakken. Bij elk kort verhaal in de diverse albums is ruimte opengelaten voor een plaatje.

De albums zijn 21,5 cm breed en 15 cm hoog, stevige omslag.

Bij elk album behoort een set van 40 plaatjes (afm. 14,5 x 10,5 cm).

Wij kunnen acht series leveren:

0 Vanaf de schepping tot de list der Gibeonieten.

1 Richteren, koningen en profeten

2 Nieuwe Testament 1

3 Nieuwe Testament 2

A Wonen, werken en eredienst van Israël

B Bloemen en planten in Israël

C Dieren in de Bijbel

D Voorwerpen in de Bijbel

Prijs per album met

plaatjes **f 10,90**

Te bestellen

bij de boekhandel

of rechtstreeks

zonder postzegel bij:

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 18 3300 WB DORDRECHT

ZENUWACHTIG? OF WAT GESPANNEN?

Onze volledig plantaardige Rust- en Kalmeringstabletten werken rustgevend en kalmerend.

Bevorderen bovendien een goede nachtrust!

Kuur voor een maand f. 22,50 incl. verz.kosten.

DROGISTERIJ SIKKING

Barvoetstraat 5 - 2011 WL Haarlem

Telefoon 023 - 312882, b.g.g. 023 - 324606

TEXEL bungalows, sta-caravans, volledig pension:
02220-18391 voor folder of inlichtingen

vakantiecentrum
De Verrassing

Westkapelle TE HUUR

vacantiehuis en luxe sta-caravans op zeer mooi en rustig plekje op boerderij dichtbij het strand, tel. 01187-1441.

KIND IN NOOD!

Help kinderen door
financiële adoptie

40.- per maand

Zij zijn dan gegarandeerd van • Voedsel en kleding in de huidige noodsituatie
• Onderwijs om straks op eigen benen te kunnen staan • Ontvangst van de bijbelse boodschap die tot eeuwige zegen kan zijn.
Informatie wordt op aanvraag toegezonden.

**WOORD
& DAAD**

Stichting Reformatorische
Hulpactie Woord en Daad
Postbus 560
4200 AN Gorinchem

